

संस्कृतवाक्यानि

वासरः

अद्य- today

श्वः- tomorrow

परश्वः- day after tomorrow

प्रपरश्वः- day after day after tomorrow

ह्यः- yesterday

परह्यः- day before yesterday

प्रपरह्यः- day before day before yesterday

भानुवासरः/रविवासरः- sunday

सोमवासरः/इन्दुवासरः- monday

मङ्गलवासरः/भौमवासरः-tuesday

बुधवासरः/सौम्यवासरः-wednesday

गुरुवासरः/बृहस्पतिवासरः-thursday

शुक्रवासरः/भार्गवासरः-friday

शनिवासरः-Saturday

अद्य रविवासरः ।

श्वः सोमवासरः ।

ह्यः- शनिवासरः ।

परश्वः- मङ्गलवासरः ।

प्रपरश्वः- बुधवासरः ।

परह्यः शुक्रवासरः ।

प्रपरह्यः गुरुवासरः ।

अस्ति, नास्ति!!

सन्ति, न सन्ति

अस्ति-Is there

सन्ति- are there

नास्ति-Is not there

न सन्ति- are not there

जलम् अस्ति ।

पत्रम् अस्ति ।

पत्राणि सन्ति ।

बालाः सन्ति ।

फेनकं नास्ति ।

पुस्तकं नास्ति ।

आसक्तिः नास्ति ।

चषकाः न सन्ति ।

गोलदीपाः न सन्ति ।

अत्र, तत्र, अन्यत्र, एकत्र, सर्वत्र, कुत्र?

अत्र-here

तत्र-there

अन्यत्र-elsewhere

एकत्र-one side

सर्वत्र-everywhere

कुत्र?-Where?

जलम् अत्र अस्ति ।

वृक्षः तत्र अस्ति ।

देवः सर्वत्र अस्ति ।

माता अन्यत्र अस्ति ।

छात्राः एकत्र सन्ति ।

पुत्रः कुत्र अस्ति?

प्रश्नसूचकाः

कः- who रामः कः?

का-who सीता का?

किम्-what तत् किम्?

कदा-when कदा आगच्छति?

किमर्थम्-why किमर्थं हसति?

कुत्र-where जलं कुत्र अस्ति?

कथम्-how भोजनं कथम् अस्ति?

कति-How many कति छात्राः सन्ति?

कुतः-From where कुतः आगच्छति?

अहं, मम, भवान्, भवती, भवतः, भवत्याः

अहं- ।

मम- My

भवान्- You (male)

भवती- You (female)

भवतः- your (male)

भवत्याः- your (female)

अहम् अध्यापिका ।

मम नाम लक्ष्मीः ।

भवान् कः?

भवतः नाम किम्?

भवती का?

भवत्याः नाम किम्?

त्वं, तव

त्वम्- You

तव- Your

भीमः- त्वं कः?

रामः- अहं अध्यापकः ।

भीमः- तव नाम किम्?

रामः- मम नाम रामः ।

सः, एषः, सा, एषा, तत्, एतत्

सः- He, who is far

एषः- He, who is near

सा- She, who is far

एषा- She, who is near

तत्- That

एतत्- This

सः वीणावादकः ।

एषः वैद्यः ।

सा अध्यापिका ।

एषा लेखनी ।

तत् पुस्तकम् ।

एतत् उपनेत्रम् ।

तस्य, तस्याः, एतस्य, एतस्याः

तस्य- his (who is far)

तस्याः- her (who is far)

एतस्य- his (who is near)

एतस्याः- her (who is near)

तस्य नाम रामः।

एतस्य नाम भीमः ।

तस्याः नाम लक्ष्मी ।

एतस्याः नाम सीता ।

पुरतः, पृष्ठतः, वामतः, दक्षिणतः, अधः, उपरि

पुरतः- Front

पृष्ठतः- Back

वामतः- Left

दक्षिणतः- Right

अधः- Down

उपरि- Up

मम पुरतः दूरदर्शनम् अस्ति ।

रामस्य पृष्ठतः लक्ष्मणः अस्ति ।

अध्यापकस्य वामतः कृष्णफलकम् अस्ति ।

छात्रस्य दक्षिणतः दीर्घासनम् अस्ति ।

मञ्चस्य अधः मार्जालः अस्ति ।

गृहस्य उपरि काकः उपविशति ।

प्राची, प्रतीची, अवाची, उदीची

प्राची- पूर्वदिक् East

प्रतीची- पश्चिमदिक् West

अवाची- दक्षिणदिक् South

उदीची- उत्तरदिक् North

ते, एते, ताः, एताः

ते- they (far) (males)

एते- They (near) (males)

ताः- They (far) (females)

एताः- They (near) (females)

तानि- Those

एतानि- These

ते छात्राः ।

एते नर्तकाः ।

ताः गायिकाः ।

एताः संस्कृताध्ययननिरताः ।

तानि पुस्तकानि संस्कृतपुस्तकानि ।

एतानि पुस्तकानि विज्ञानपुस्तकानि ।

तेषाम्, एतेषां, तासाम्, एतासाम्

तेषाम्- their (far) (males)

एतेषाम्- their (near) (males)

तासाम्- their (far) (female)

एतासाम्- their (near) (female)

तेषां माता सीता ।

तेषां बालकानां अध्यापकः रामः ।

एतेषां भोजनं समाप्तम् ।

तासां बालिकानां कन्दुकक्रीडा अस्ति ।

एतासां महिलानाम् उद्योगः कृषिः ।

वयं, यूयं, भवन्तः, भवत्यः

वयम्- we all

यूयम्- you all

भवन्तः- you all (males)

भवत्यः- you all (females)

वयं संस्कृतछात्राः ।

यूयं वनवासिनः ।

भवन्तः बालकाः ।

भवत्यः महिलाः ।

इतः, ततः,.....तः

इतः- From here

ततः- From there

.....तः- From.....

रामः इतः शालां गच्छति ।

ततः उपाहारगृहं गच्छति ।

उपाहारगृहतः गृहं गच्छति ।

गृहतः कार्यालयं गच्छति ।

ततः मम गृहम् आगच्छति ।

च, इव, एव, अपि, आदिः, इति, अतः

च-and

इव- like

अपि- also

एव- only

आदिः- etc.

इति- ...that...

अतः- Hence

च- रामः सीता च शालां गच्छतः ।

इव- माता इव पुत्री गायति ।

अपि- सीता गायति । अहम् अपि गायामि ।

एव- रामः एव सर्वोत्तमः ।

आदिः- द्रव्य-आदिः पदार्थः ।

इति- मम नाम सीता इति ।

रामः "पठतु" इति वदति ।

अतः- रामः देवः, अतः पूज्यः ।

ज्वरः अस्ति, अतः शालां न गच्छामि ।

आम्, वा, न, खलु, किल

आम्- yes

न-no

वा- ?

खलु- Right?

किल- Right?

पुस्तकम् अस्ति वा?

आम्, अस्ति ।

जलम् अस्ति वा?

न, नास्ति ।

.....

भवतः नाम रामः, खलु?

आम्, अस्ति ।

पुस्तकं तत्र अस्ति, किल?

न, नास्ति ।

इदानीम्, अद्यतनः, ह्यस्तनः, श्वस्तनः, पूर्वतनः, इदानीन्तनः

इदानीम्- Now

अद्यतनः- Today's

ह्यस्तनः- Yesterday's

श्वस्तनः- Tomorrow's

पूर्वतनः- Those days'

इदानीन्तनः- These days'

इदानीं कः समयः?

अद्यतनः पाठः अत्युत्तमः अस्ति ।

ह्यस्तनं दिनं सम्यक् आसीत् ।

श्वस्तना परीक्षा सम्यक् भवतु ।

पूर्वतनाः जनाः विश्वासाह्वः ।

इदानीन्तनं जीवनं यन्त्राधारितम् ।

“ह्यस्तनः शेषः अद्यतनः विशेषः”

आवश्यकम्, मास्तु

आवश्यकम्- Want

मास्तु- don't want

जलम् आवश्यकं वा?

आम्, आवश्यकम् ।

लवणम् आवश्यकं वा?

मास्तु ।

युग्मशब्दाः paired words

यदा-तदा- when-then- यदा मेघः तदा वृष्टिः ।

यत्र-तत्र- where-there- यत्र वायुः तत्र जीवः ।

यथा-तथा-like how-like that- यथा माता तथा पुत्री ।

यदि-तर्हि-if-then- यदि ज्वरः अस्ति, तर्हि शालां न गच्छति ।

यद्यपि-तथापि-although-still- यद्यपि ज्वरः अस्ति तथापि शालां गच्छति ।

भूतकालार्थकक्रियापदानि

गच्छति-गतवान्, गतवती, गतवत्

रामः शालां गतवान् ।

सीता शालां गतवती ।

मम मंत्रं शालां गतवत् ।

पठति-पठितवान्, पठितवती, पठितवत्

लिखति-लिखितवान्, लिखितवती, लिखितवत्

हसति-हसितवान्, हसितवती, हसितवत्

वदति-उक्तवान्, उक्तवती, उक्तवत्

श्रुणोति-श्रुतवान्, श्रुतवती, श्रुतवत्

पश्यति-दृष्टवान्, दृष्टवती, दृष्टवत्

जानाति-ज्ञानवान्, ज्ञातवती, ज्ञातवत्

करोति-कृतवान्, कृतवती, कृतवत्

गच्छति स्म

रामः शालां गच्छति स्म ।

सीता शालां गच्छति स्म ।

मम मित्रं शालां गच्छति स्म ।

पठति स्म

लिखति स्म

हसति स्म

वदति स्म

शृणोति स्म

पश्यति स्म

जानाति स्म

करोति स्म

रसाः रूपाणि च

रसाः- Tastes

मधुररसः- Sweet शर्करा मधुरं भवति ।

आम्लरसः- Sour चिञ्ची आम्लरसयुक्ता ।

लवणरसः- Salty समुद्रजलं लवणं भवति ।

कटुरसः- Spicy मरीचिका कटुयुक्ता भवति ।

कषायरसः- Bitter कारबेल्लं कषाययुक्तम् ।

तिक्तुरसः- तिक्तुरसः मम इष्टः ।

रूपाणि- Colours

श्वेतवर्णः-White

कृष्णवर्णः, नीलरूपम्-Black

पीतवर्णः-Yellow

रक्तवर्णः- Red

हरितवर्णः-Green

कपिशवर्णः-Brown

चित्रवर्णः-Mixture

तः, पर्यन्तम्

तः- From

पर्यन्तम्- To

जनवरी १दिनाङ्कतः १०दिनाङ्कपर्यन्तम् अहं बेङ्गलूरुनगरे न भवामि । मैसूरुनगरं गच्छामि ।

जनवरीमासतः जून्मासपर्यन्तं संस्कृतपाठाः प्रचलन्ति ।

एकादशवादनतः द्वादशवादनपर्यन्तं प्रतिदिनं संस्कृतपाठः भवति ।

प्रातः चतुर्वादनतः पञ्चवादनपर्यन्तं योगासनं करोमि ।

शिवमोग्गग्रामे बालतः वृद्धपर्यन्तं सर्वे संस्कृते सम्भाषणं कुर्वन्ति ।